

מאורות השבת

פרשת במדבר

עורך: הרב סתיו א.

מאור הפרשה | מאור הדרשה | מאור עינינו | מאור הלשון | מאור המנורה | מאור הבית | מאור ההלכה

מאור הדרשה

חשבונות שמים

"כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם" (א, ב)

אומר האריז"ל: "רק איש זכר נידון בגלגול, מה שאין כן נקבה, שאין לה תקנה ע"י גלגול".

מעשה באשה חשוכת בנים שבאה לבעש"ט הקדוש ובכתה לפניו שיברך אותה. הבטיח לה הבעש"ט שבאותה שנה תלד בן.

נסעה האישה לביתה, נפקדה, ואכן כעבור תשעה חודשים ילדה בן.

מקץ שנתיים ימים, החליטה להביאו לפני הבעש"ט. לאחר מכן נסעו בני הזוג לביתם, אולם לא עברו ימים מועטים, והילד ל"ע נפטר. שוב חזרה האשה אל הבעש"ט ופנתה אליו בטרמוניה: "אדוני הרג את הילד!"

אמר לה הרב: "התאפקי נא מלבכות ושמעי היטב את אשר אספר לך:"

מעשה במלך אחד שלא היו לו בנים. פעם אמר המלך ליועצו: 'תן לי עצה לצרתי שאני חשוך בנים...'

אמר לו היועץ: 'אין מי שיוכל להושיעך, אלא היהודים!'

אמר המלך: 'אם יוכלו היהודים להושיעני, מוטב. ואם לאו, אגזור עליהם גזירת גירוש מהמדינה'. לשמע הגזירה התחלחלו היהודים מאוד, גזרו תעניות ואמרו תהילים, בכו והתחננו לה' שיושיעם.

נשמה אחת קדושה באה לפני ה' בעולמות העליונים וביקשה לבוא לעולם התחתון ולהיות בן למלך כדי להציל את ישראל מצרתם.

מאור הפרשה

ר' אבשלום ח.

מניין

"שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם." (במדבר א, ב)

אומר רש"י: מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים, כשבא להשרות שכניתו עליהם מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאן.

שואל האברבנאל (שאלה ד): נמנו לאחר חטא העגל, זה מובן! צריך לבדוק אם נחסר מנינם. אבל עכשיו למה צריך למנות ומה הקשר להשראת השכינה?

כלי יקר: ליתן טעם למנין זה בזמן השראת השכינה, לפי שארז"ל אין הקב"ה משרה שכניתו על ישראל בפחות מן כ"ב אלף שנאמר (במדבר י) 'ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל' וטעמו של דבר להשוות מלכותו יתברך בארעא כעין מלכותא דרקיעא. ובתנחומא (וישלח): בשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בהר סיני, ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות של מלאכי השרת, שנאמר (תהלים סח) "רכב אלוקים רבותים אלפי שנאן ה' במ" ר"ל כשיש מספר זה אז ה' במ, השכינה שרויה במ (22000 לויים נקראו מחנה שכינה) ע"כ הוצרך למנות גם את ישראל, לידע אם יש בהם כחשבון הזה שראויין להשראת השכינה בכל שבת ושבת.

שואל האלשייך: אמנם בסיבת המנין הלזה פרש"י שהוא על שבא להשרות שכניתו במשכן מנאן, וקשה שא"כ קודם ניסן או בניסן עצמו היה ראוי למנותם ולא באחד לחדש השני? אומר הכלי יקר: ועכשיו בא' באייר שבתלתין יומין (מהקמת המשכן) הוי חזקה כי תהיה דירתו קבע ובא אלוקים וכל קדושים עמו לקבוע

דירה בתחתונים.. ומאז הוצרך למנותם להודיע שהם צריכין להיות כמספר זה כדי למלאות כ"ח מחנות של כ"ב אלף באותו זמן אשר הושיב ה' שכניתו ישיבה של קבע באהל מועד. הקב"ה מצווה למנות את כלל ישראל, כי לצורך השראת שכנה צריכים את כל הכלל. ודווקא בתאריך הזה כי עכשיו הקב"ה מתכוון לשכון קבע בתוך הכלל.

קצת קשה, הקב"ה מבקש שהמנין יהיה "במספר שמות" כלומר זו לא ספירה רגילה לצורך הכמות של כל הכלל, אלא זה מנין של כל פרט, כל אחד בשמו. אומר הספורנו: כי היה אז כל אחד מאותו הדור נחשב בשמו המורה על צורתו האישית למעלתם.

והאברבנאל אומר: ואמר 'כל זכר לגלגלותם' לפי שראש האדם דומה לגלגל. וחכמי המחקר קראוהו עולם קטן, כל אחד נחשב בפני עצמו, כך אמר לו הקב"ה למנותם בכבוד וגדולה לכל אחד ואחד שלא יאמר לראש המשפחה כמה אנשים יש במשפחתך, אלא כולם יהיו עוברים לפניך ואתה מונה אותם הוי במספר שמות כל זכר לגולגלותם.

"שָׂאוּ, אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם, בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת, כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם." אומר האלשייך: באמת כל עדת ישראל ראש אחד יקראו כי כולם כאיש אחד יחשבו, שאע"פ שנפרדו למשפחותם ושבתיהם, עודם מתייחסים לבית אבותם הוא יעקב, ואולי נאמר שלא יחשב כל איש ואיש בחשיבות רק בהצטרף כל העדה, לא כן הוא, כי אם שכל זכר אני מחשיבו בפני עצמו, כל אחד ואחד לגלגלותם. ועל כן נצטוו למנות כל אחד ואחד בפני עצמו. אם הספירה היא כמותית מה צריך את ההתייחסות הפרטית?

המשך בעמוד 4

המשך בעמוד 2

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל זללה"ה

מאור המנורה

מנורת המאור פרק חפ

בדברים שמצווה לעשות לבן חברו

איתא בגמרא סנהדרין (צט): אמר רבי שמעון בן לקיש, כל המלמד בן חברו תורה, כאילו עשא. שנאמר (בראשית) ואת הנפש אשר עשו בחרן. ואומר התרגום 'וית נפשתא דשעבידו לאורייתא בחרן' (פירוש, ואת הנפש ששיעבדו לתורה בחרן). ועוד מובא (סנהדרין, יט): אמר רבי יוחנן, כל המלמד לבן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (במדבר ג, א-ב) ואלה תולדות אהרן ומשה, וגו' ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא. הכיצד? אלא אהרון ילד, ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו.

בגמרא (בבא מציעא פה): מובא שהזדמן רבי לעירו של רבי אלעזר בן רבי שמעון, ושאל את אנשי העיר, האם יש לו בן לאותו צדיק? ענו לו, יש לו בן, ויפיו הנדיר גרם לו שנתרחק מאוד מהתורה והמצוות. הביאו אותו לפניו. אמר רבי לאותו הבן, חזור בתשובה כאן ועכשיו. חזר. סמך אותו לרב [כדי שיקרואוהו רב ויתקנא למעמדו ויתן ליבו לתלמוד תורה], ומסרו לדודו מצד אימו, רבי שמעון בן איסי בן לקוניא. לימדו תורה, ופרס לו סודר על ראשו כדרך החכמים, וסמך אותו לרב. כל יום היה אומר, אני חוזר לעירי.. אמר לו, חכם עשו אותך, ובגד של זהב נתנו עליך, ורבי קוראים לך, ואתה אומר 'לעירי אני חוזר'?! ענה לו בשבועה, יותר לא אומר כך. כאשר גדל, נכנס וישב בישיבה של רבי. שמע רבי את קולו, ואמר, קולו של זה דומה לקולו של רבי אלעזר בן רבי שמעון. אמרו לו בנו הוא. קרא עליו את הפסוק "פרי צדיק עץ חיים", זה רבי יוסי בן רבי אלעזר בן רבי שמעון. "ולוקח נפשות חכם", זה רבי שמעון בן איסי בן לקוניא. כשמת רבי יוסי בן רבי אלעזר, העלוהו לקבורו במערת קבורתו של אביו. היה מקיף נחש את פתח המערה. אמרו לו, נחש נחש, תסור מעל הפתח, כדי שיכנס בן אצל אביו! לא סר הנחש משם. סבורים היו העם לומר, שזה (האבא ר"א) גדול מזה (הבן ר"י), ולפיכך לא סר הנחש משם בשבילו. יצתה בת קול ואמרה, ולא שזה גדול מזה, אלא שזה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה, שהיו רבי אלעזר ורבי שמעון טמונים במערה שלוש עשרה שנים.

במקרה אחר, הזדמן רבי לעירו של רבי טרפון, אמר לאנשי העיר, האם יש בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו?! אמרו לו, בן אין לו, אבל בן בת יש לו. וגם הוא נתרחק מדרך התורה מסיבה דומה. הביאוהו לפני רבי. אמר לו, אם תחזור בתשובה כאן ועכשיו, אתן לך את בתי! חזר.

ומה רבי ראה כל כך לטרוח אחריהם לראות אם השאירו בנים?! דאמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה אמר רבי חייא בר אבא, ואמרי לה אמר שמואל בר נחמני אמר רבי יוונתן, כל המלמד בן חברו תורה, זוכה ויושב בישיבה שלמעלה. וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזירה, מבטלה בשבילו, שנאמר 'ואם תוציא יקר מזולל, כפי תהיה'.

אומרת הגמרא בסנהדרין (צא): אמר רב יהודה אמר רב, כל המונע הלכה מפי תלמיד, כאילו גוזלו מנחלת אבותיו, שנאמר 'תורה צויה לנו משה מורשה וגו'. מורשה היא לכל ישראל, מששת ימי בראשית. אמר רב יהודה אמר רב, כל המונע הלכה מפי תלמיד, אפילו עוברין שבמעמי אימן מקללין אותו, שנאמר (משלי יא, כו) 'מונע בר יקבוהו לאום'. ואין לאום אלא עוֹבְרִים, שנאמר (בראשית) 'ולאום מלאום יאמץ'. ואין בר אלא תורה, שנאמר (תהלים) 'נשקו בר פן יאנף'. עולא בן רבי ישמעאל אמר, מנקבין אותו ככברה. נאמר כאן (משלי) יקבוהו, ונאמר להלן (מלכים ב) ויקוב חור בדלתו. אביי אמר, כמו כלי נחושת של כובסים שהוא מנוקב.

ואם מלמדו, מה שכרו? אמר רב ששת, זוכה לברכות שנאמר ליוסף, שנאמר (משלי) 'וברכה לראש משביר'. ועוד אמר, כל המלמד תורה בעולם הזה, זוכה ומלמדה בעולם הבא, שנאמר (משלי) 'ומרווה גם הוא יורה'.

למדנו מכל זה, שכר המלמד לבן חברו תורה, גדול בעולם הזה וגם לעולם הבא.

וכך היה. באותה שנה נפקדה המלכה, וליהודים הייתה אורה ושמחה. הילד גדל ונעשה בעל מוח חריף. הוא עשה חיל בלימודיו, אולם מעולם לא שבע מהחכמות שלמד, ותמיד היה מרגיש שחסר לו עונג אמיתי מהלימוד. כשסיפר זאת לאביו, החליט להביא לו כומר שילמדו.

לכומר היה תנאי אחד לפני שיתחיל ללמד את בנו: הוא סיפר למלך כי משך שעתיים ביום הוא מתבודד ועושה עלית נשמה, וכל מי שיבוא אליו באותן שעות יכול להתחייב בנפשו. הוא מבקש שבאותן שעות הוא לא ילמד אותו ואף אדם בארמון המלוכה לא יפריע לו.

המלך הסכים, אלא שבנו היה סקרן...

באחת הפעמים שהתבודד נכנס הילד לחדרו של הכומר, ומה נדהם לראות את ה'כומר' כשהוא מעוטר בתפילין ועוסק בתורה. משראה הכומר כי סודו התגלה, סיפר לו כי הוא למעשה יהודי ולומד גמרא, ומעכשיו ילמדו את התורה הקדושה המתוקה מדבש ונופת צופים. ומאז אותו יום דבק בן המלך בתורה עד שחשקה נפשו להתגייר.

בעזרת המלמד שלו הוא ברח מהארמון, קבע את דירתו בסוף העולם והיה עוסק בתורה.

כשבאה אותה נשמה לעולם העליון, לא מצאו המקטרגים על מה לקטרג, כיוון שהוא ירד במסירות נפש לעולם הזה בתור גוי כדי להציל יהודים ולבסוף אף התגייר.

עד שאחד המקטרגים טען: 'הוא ינק שנתיים מנוכרייה!'

יצא פסק דין שהוא ישוב בגלגול לעולם הזה כדי לינוק שנתיים מיהודייה כשרה. סיים הבעש"ט ואמר: את נבחרת, וזכית להניק במשך שנתיים נשמה קדושה!"

(אפריון שלמה)

מאור הבית

מאור עינינו

קדשת הראיה:

פרק ד אות ד

קשיים בדרך העליה, טהרת המחשבה

תקונים על ידי דחית ההרהור

ועכשו נבין טוב יותר את דברי בעל התניא. ואלו הן דבריו שם, שאם נופלות לאדם הרהורים רעים ונאווות רעות במחשבתו יש לו לשמח בחלקו שאף שנופלות לו במחשבתו הוא מסיח דעתו מהם לקים מה שצאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ואמרו חז"ל ישב ולא עבר עברה נותנים לו שחר פאלו עשה מצוה, ועל פן יש לו לשמח בקיום הלאו כמו בקיום מצוה עשה ממנו.

ושני מיני נחת רוח לפניו יתברך: א', על ידי עבודת הצדיקים שמבטלים את פחות הרע [הנלקאים ס"א] לגמרי, ב', על ידי עבודת הבינונים שמשפילים את ס"א בעודה בתקפה ובגבורתה, שהס"א מגביה עצמה פנשר והקדוש ברוך הוא מורידה על ידי מעשי הבינונים. פי זאת היא עבודת הבינונים לכבש היצר וההרהור העולה מהלב למח ולהסיח דעתו לגמרי ממנו ולדחותו בשתי ידיים, ובכל דחיה ודחיה שמדחהו ממחשבתו משפיל הס"א למעלה, והפליג בזה הקדוש בגדל הנחת רוח לפניו ית' פאשר משפילים הס"א, שעל ידי זה מתרומם פבוד הקדוש ברוך הוא למעלה על הכל. ולכן אל יפל לב האדם גם אם יהיה כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכה נברא וזאת עבודתו להשפיל הס"א תמיד ועל ידי זה לרומם פבוד הקדוש ברוך הוא הרבה.

ומקדשה זו נמשכת קדשה עליונה על האדם למטה לסיעו סיעו רב ועצום לעבודתו. וזה שאמרו רז"ל (יומא לט.) אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, שסופו להיות קדוש ומבדל פאמת מהס"א על ידי שמקדשים אותו הרבה מלמעלה, ומסיעים אותו לגרשה מלבו מעט מעט.

תחילי לספור!

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות וגו'. (במדבר א, ב)

פרשת במדבר פותחת עם מניין בני ישראל, כל שבט ושבט לגופו.

מה עניין הספירה ומה חשיבותה?

רש"י מסביר כי מניין נועד לבטא חביבות. משל לאדם שיש לו אוסף יקר והוא נהנה מידי פעם לעבור על האוסף לראות שהכל מסודר במקומו, כך גם הקב"ה מבטא את החביבות של עם ישראל באמצעות מניין.

יקירתי! הילדים שלך הם ילדיו של הקב"ה. ממילא תלמדי ממנו איך להתנהג אליהם.. כל הילדים שווים, ואין דבר כזה שאחד חשוב יותר מהשני, בדיוק כמו שאין חשיבות למספר אחד על מספר אחר. ממילא את נותנת להם יחס שווה, את אוהבת אותם באותה המידה. ואף תדאגי להעביר לכל ילד את התחושה שהוא חשוב ומיוחד ואין לו תחליף. אומרת המשנה (אבות ג, יד) 'חביבין ישראל שנקראו בנים למקום.. כל יהודי חביב לפני השם, קודם כל כי יש בו "גון" אלוקי. נשמה. חלק אלוק ממעל! כך גם המקום של כל ילד אינו תלוי בכישוריו ובהתנהגותו, והוא ערך שעומד בפני עצמו, מעצם העובדה שהוא הבן שלנו, עצם מעצמנו ובשר משרנו.

תשמיעי לכל ילד וילדה שלך כמה הם יקרים לך, מתוקים שלך והם הכי שלך, לכל ילד בנפרד, "מתוק שלי" "יקר שלי" "אהובה שלי"... ולא רק לדבר על כישורים ומעלות. שילדיך יבינו שהם חשובים לך לא בגלל ש... אלא מעצם היותם ילדיך ואת אוהבת אותם בכל מקרה ובכל מצב.

נצלי כל רגע להיות עם ילדיך, הקדישי להם זמן, שבי איתם, תסעדי איתם, טיילי ואפילו תשני איתם לפעמים, השתובבי, חבקי ותאהבי, תציירי ותספרי סיפור, תשחקי ותקפצי, כן אמא יקרה!

הזמן עובר, הילדים גדלים, ועכשיו זה הזמן לצבור חוויות, חוויות שמעניקות להם ביטחון ותמריץ להצליח בחיים, להיות שמחים ואהובים. הם מחכים לזה לא פחות ממך, הם צריכים אותך! מה שאת יכולה לעשות היום עשי היום ואל תאמרי מחר, כי היום זה היום ומחר זה מחר וכי את יודעת מה יהיה מחר?!

יקירתי! השעון מתקתק, נצלי את הזמן היום!

כותבת לך באהבה!

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

יוצאת מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה, לכך נאמר על פי ה'. הדרישה מהאדם לעשות כפי כוחו.

והיסוד הזה נלמד גם במשכן, **הפסיקתא (ב)**: אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע "השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" ואתה אמרת "ועשו לי מקדש", אמר לו הקב"ה, לא כשאתה סבור, אלא עשרים קרש בצפון, ועשרים קרש בדרום, שמונה במערב, ואני יורד ומצמצם שכינתי ביניכם. עשה אתה את שלך ואני אעשה את שלי.

אומר הגר"א (משלי טז): כי לכל אדם ואדם יש לו דרך בפני עצמו לילך בו כי אין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומין זה לזה ואין טבע שני בני אדם שווים. **והחידושי הרי"ם** ביאר את דברי הלל: "אם אין אני לי מי לי" כל אדם נברא לתקן דבר מיוחד בעולם שאין אחר יכול לתקן.

"שאו את ראש בני" לכל אחד נשיאה בפני עצמו בכח עבודתו הפרטית משלים את כלל ישראל. בשעת השראת השכינה ומתן תורה שבמשכן הקב"ה מתייחס לכל אחד בפני עצמו לכל אחד יש את העבודה שלו וכל אחד לפי כוחו יקבל תורה. **שבת שלום!**

"וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינַי" **הרש"ר הירש מבאר**: מקום המנין הוא המדבר. ומכאן, שאותו מפקד אוכלוסין לא בא לשרת מטרות כלכליות או מדיניות, שהרי אין לאלה עניין במדבר (עדיין אין להם מדינה), אלא התוספת **סיני** באהל מועד מורה, שמפקד זה מוקדש לתורה, היא התורה שניתנה בסיני, ואשר אהל מועד הוא המקום לקבלת עול מצוותיה. יוצא שהספירה לצורך השראת השכינה במשכן, היא הכנה לתכלית העיקרית, שהיא קבלת התורה ומצוותיה. **איך זה שייך למשכן?**

"ועשו ארון עצי שיטים" **אומר המדרש (שמות לד)**: למה **ועשו** ברבים? א"ר יהודה ב"ר שלום, א"ל הקב"ה יבאו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם לתורה. (בפרק ג) בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה המשכן, בא ואמר לבצלאל. אמר לו מהו המשכן הזה? אמר לו שישרה הקב"ה שכינתו בתוכו, ומלמד לישראל תורה. המשכן הוא מקור האור של התורה. הארון משכן התורה והמנורה חכמת התורה. **ועדיין לא מובן למה צריך ספירה של הפרט?**

הקב"ה מלמד את משה רבינו יסוד גדול במנין. וידבר ה'... על פי ה" **אומר רש"י**: אמר משה לפני הקב"ה, היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם(?), א"ל הקב"ה עשה אתה שלך ואני אעשה שלי. הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול

מאור ההלכה

מתוך 'קיצור הלכות ומנהגים - הלכות שבת'
המצורף לספר שתילי זיתים הלכות שבת

רנג

דיני השהיית תבשיל על האש מערב שבת, והחזרתו על האש בשבת - דיני השהייה

ההבל"ך שהוא כיסוי פח שטוח על כיריים של גז, וכן פלטה חשמלית המצויה בזמנינו, וכן מיחמית שהוא ארגז סגור העומד על אש הגז או שיש בתוכו פלטה, אינם נחשבים כאש גלויה. לפיכך לכל הדעות מותר להשהות סיר מערב שבת, על הבל"ך או על הפלטה או בתוך המיחמית (ס"ל ס"ב ד"ה מותר) [יד]:

דיני החזרה

ו סיר ששהה על האש מערב שבת, והוסר מעל האש בשבת, אסור להחזירו על האש, אפילו אם התבשיל מצטמק ורע לו. וכל שכן שאסור להניח את הסיר הנחה חדשה על האש [טו]. ואם האש מכוסה [טז], מותר להחזיר את הסיר,

[יד] ולא הזכרתי בפנים את דברי שו"ת ישכיל עבדי ח"ה סל"ד וח"ו ס"ט, ושו"ת שמש ומגן ח"א סימן נ"ג, שרצו לומר שהנחת קדירה על פלטה דינה כהנחת קדירה על האש ממש, כיון שיש בה חוטים חשמליים המתחממים ובווערים כאש, ונעשית כגחלת ממש, עיי"ש. לפי שרוב ככל הפוסקים לא הסכימו עמהם, וגם הרב ישכיל עבדי עצמו חזר בו בח"ז סימן כח אות ח וסימן מד אות טו. ועוד, שאפילו לשיטתם, הלא לחנניה אין לחוש לזה אפילו באש גלויה:

[טו] פירוש, שאש הגחלים מכוסה ע"י קטימתם באפר. ולפי מציאות זמנינו, אש הגז שיש עליה פח כגון הבל"ך, או הפלטה, או המיחמית, או התנור, עיין לעיל ס"ה:

[טז] החזרה, היינו תבשיל שכבר היה על הכירה מער"ש, שאז אם נטלו משם בשבת, מותר להחזירו, לפי התנאים שיתבארו לקמן. והנחה חדשה, היינו